

I. Wstęp.

21 sierpnia 1997 roku rozporządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Zdrowotnej w sprawie substancji stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia (Dz. U. z 1997r. Nr 105 poz. 671 ze zm. – akt archiwalny) azbest został zaliczony do substancji niebezpiecznych dla człowieka.

Przedtem jednak azbest od wielu lat był stosowany w Polsce i na świecie jako cenny materiał budowlany. Na terenie Polski azbest spotyka się w ponad 3000-cach wyrobów. Materiały zawierające azbest najbardziej znane są z pokryć dachowych jako płyty eternitowe. Poza dachami najczęściej występują w materiałach elewacyjnych budynków z prefabrykatów (np. w blokach), uszczelnieniach i ociepleniach, w rurach azbestowo-cementowych wodociągów, kanalizacji, w przewodach kominowych, wentylacyjnych, itd.. Materiały te znajdują się w budynkach prywatnych, użyteczności publicznej, budynkach gospodarczych, garażach, w infrastrukturze przesyłowej czy drogowej, w warsztatach czy dużych zakładach przemysłowych. Tym samym jest on powszechnie spotykany w wielu aspektach nasze życia.

Azbest jako materiał niebezpieczny dla zdrowia został rozpoznany stosunkowo późno. Niebezpieczne są włókna respiracyjne, na tyle drobne by mogły wnikać głęboko do układu oddechowego. Brak jest natomiast dowodów na niebezpieczny wpływ azbestu w innych przypadkach np. na układ pokarmowy. Zatem najgroźniejszy jest w trakcie przerabiania, transportu, czy obróbki. W sytuacjach w których dochodzi do kruszenia materiału i uwalniania pyłu. Materiał będący w dobrym stanie technicznym, nie ruszany lub pokryty warstwą ochronnej farby może funkcjonować w sposób nie zagrażający zdrowiu przez wiele lat.

Wielkopolska pod względem powszechności występowania wyrobów zawierających azbest zaliczana jest do II grupy (I-grupa powyżej 2 mln ton, II-grupa 1-2 mln ton). Według szacunków w Wielkopolsce jest około 1 100 000 ton materiałów zawierających azbest.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystany azbest (Dz. U.

z 2003r, Nr 192, poz. 1876 ze zm.) wykorzystanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest dopuszcza się w użytkowaniu do 31 grudnia 2032 roku.

Według harmonogramu krajowego programu usuwania azbestu - „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” z 2002 roku, wszystkie województwa, powiaty i gminy do końca 2006 roku powinny mieć opracowany własny program usuwania azbestu.

Na dzień dzisiejszy ponad 90% jednostek nie posiada takiego programu. Przyjmuje się za wypełnienie tego obowiązku gdy problem jest ujęty w planie gospodarowania odpadami, który większość jednostek posiada. Takie rozwiązanie funkcjonuje także w Powiecie Słupeckim. Brak szczegółowych opracowań związany jest z bardzo wysokimi kosztami realizacji takiego programu oraz z trudnościami w rzetelnym określeniu ilości materiałów zawierających azbest na danym terenie. Obowiązek usuwania azbestu szczególnie trudny do przyjęcia jest dla osób fizycznych, które jeszcze 20-30 lat temu były namawiane do stosowania dachów z materiałów zawierającymi azbest, z gwarancją taniego i trwałego pokrycia. Teraz wymiana dachu przerasta ich możliwości finansowe. Często prowadzi to do usuwania azbestu metodami gospodarczymi, bez jakichkolwiek pozwoleń i z narażeniem własnego życia.

Aby nie doprowadzić do rozwijania się takiej sytuacji, potrzebna jest szybka interwencja i zapewnienie pomocy finansowej na usuwanie materiałów zawierających azbest.

Z kolei powszechność występowania materiałów zawierających azbest, zwłaszcza na obszarach wiejskich, często przerasta możliwości budżetowe jednostek samorządowych, administrujących na danym terenie. Powoduje to, że na realizację programów usuwania azbestu mogą sobie pozwolić tylko najbogatsze z nich. **Dla większości samorządów modernizacja nawet kilku budynków rocznie przekracza budżet przeznaczony na całą ochronę środowiska w regionie. Co w konsekwencji nie daje możliwości spełnienia wymagań usunięcia materiałów zawierających azbest do końca 2032r.**

W takich przypadkach jedynym rozwiązaniem pozostaje możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych umożliwiających chociażby częściowe dofinansowanie realizacji programu usuwania azbestu.

O możliwości takie należy starać się jak najwcześniej. Każde opóźnienie powoduje zwiększenie liczby odpadów azbestowych do usunięcia w roku następnym. Tym samym narazi to budżety jednostek samorządowych na jeszcze większe obciążenia i ograniczenia ich możliwości do dofinansowania odpowiednich działań.